

دستور جلسه
عنوان: بررسی ضرورت مشارکت بخش خصوصی در شورای راهبری تجارت، بازرگانی و تنظیم بازار محصولات کشاورزی و ابهام در تصمیم‌گیری‌های موازی
مرجع طرح موضوع: فدراسیون واردات ایران
تاریخ برگزاری: ۱۴۰۲/۰۵/۰۱
تعداد صفحات: ۴ صفحه
شرح موضوع: حضور فعال کشورها در عرصه تجارت نقش بسیار مؤثری در بهبود نرخ رشد تولید ناخالص داخلی آنها دارد. از مهمترین جنبه‌های تجارت به خصوص پس از انقلاب صنعتی، تجارت خارجی می باشد. تجارت خارجی ایران نیز در طول سالیان گذشته با صادرات نفت و مشتقات آن شناخته شده است و در سال های اخیر صادرات در بخش کالاهای غیر نفتی نیز توسعه یافته است. از طرفی امروزه نمی‌توان کشوری را نام برد که تمام محصولات مورد نیاز خود را از مواد اولیه تا اقلام مورد استفاده در صنایع مختلف را تولید کند، در کشور ما هم به دلایل مختلف امکان تولید برخی محصولات وجود ندارد. بنابراین از آنجا که ماده اولیه مورد نیاز یا علم و تکنولوژی تولید برخی محصولات را نداریم، ناچاریم آن‌ها را وارد کنیم. در نتیجه تجارت خارجی ما در دو بخش واردات و صادرات از اهمیت بسیار بالایی برخوردار می باشد. در این بین نقش بخش خصوصی در تجارت محصولات کشاورزی (اعم از تجارت خارجی و تنظیم بازار داخلی) کاملاً پررنگ و مؤثر می باشد. واردکنندگان، صادرکنندگان و تولید کنندگان محصولات کشاورزی در بخش خصوصی همواره با تلاش و دانش خود در جهت اهداف اقتصادی کشور از هیچ تلاشی فروگذار نکرده اند. در طول تاریخ اقتصاد، واحد های تولیدی و تجاری خصوصی و عمومی بنابر ضرورت زمان و چگونگی مراحل توسعه اقتصادی در کنار یکدیگر تشکیل و تکامل یافته اند، وجود واحدهای خصوصی در صنعت و تجارت یکی از مشخصات تمدن بشری است که باید در سیاست گذاری ها همواره مورد توجه خاص قرار گیرد زیرا بخش خصوصی محرک بسیار مؤثری در رشد اقتصادی جوامع می باشد. بخش دولتی وظیفه فراهم سازی خدمات عمومی مربوط را بر عهده دارد اما همزمان موظف است از رشد اقتصادی و بخش خصوصی پشتیبانی کند . در فروردین ماه سال جاری به دستور وزیر وقت جهاد کشاورزی؛ آقای دکتر ساداتی نژاد شورای سیاست گذاری راهبری تجارت، بازرگانی و تنظیم بازار محصولات کشاورزی تشکیل شد و در احکام جداگانه‌ای از سوی وزیر محترم، آقایان «علیرضا پیمان‌پاک» قائم مقام وزیر در امور تجارت و تنظیم بازار به‌عنوان «رئیس شورای راهبری تجارت، بازرگانی و تنظیم بازار محصولات کشاورزی» و «محسن شیراوند» معاون توسعه بازرگانی، «هومن فتحی» مدیرکل دفتر امور بین‌الملل و سازمان‌های تخصصی، «محسن سلامی» مدیرعامل شرکت پشتیبانی امور دام کشور، «حمید رسولی» مدیرعامل شرکت خدمات حمایتی کشاورزی، «سید سعید راد» معاون وزیر و مدیرعامل شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران و «محمدعلی نیکبخت» مدیرعامل سازمان مرکزی تعاون روستایی، به‌عنوان «اعضای شورای راهبری تجارت، بازرگانی و تنظیم بازار محصولات کشاورزی» منصوب شدند. در واقع تمام اعضای تشکیل دهنده این شورا از بخش دولتی انتخاب

شده اند و هیچ نماینده ای از بخش خصوصی در آن حضور ندارد، این در حالی است که دکتر ساداتی نژاد همواره در جلسات تأکید داشتند بخش خصوصی باید در حوزه تجارت، بازرگانی و تنظیم بازار محصولات کشاورزی نقش داشته باشد و از این طریق به وزارت جهاد کشاورزی در جهت حفظ امنیت غذایی مردم و تجارت اصولی محصولات کشاورزی کمک کند.

با عنایت به مطالب بالا نکات و سؤالاتی به شرح زیر عنوان می شود:

۱. در متن حکم های صادر شده توسط وزیر محترم وقت آمده است؛ "راهبری برنامه های وزارت در مسیر افزایش حجم تجارت خارجی و بهبود تراز تجاری بخش کشاورزی، گسترش زیرساخت های حمایت کننده از صادرات، تسهیل مقررات و قوانین مرتبط، رفع موانع و مردمی سازی تجارت بخش کشاورزی و تنظیم بازار محصولات اساسی کشاورزی موردانتظار است". اگر موضوع رفع موانع و تنظیم بازار از اهداف تشکیل این شورا می باشد لازم است به ماده ۶ قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹ اشاره کنیم که در آن ماده آمده است "دولت مکلف است وظایف تصدی گری خود در خصوص اقدامات اجرایی خریدهای تضمینی، تهیه و توزیع کلیه نهاده های تولید، اقدامات اجرایی خرید، انبارداری و توزیع اقلام موردنیاز تنظیم بازار، اداره کشتارگاه ها، آزمایشگاه های گیاهی و دامی (به جز آزمایشگاه های مرجع به تشخیص وزارت جهاد کشاورزی و تصویب هیأت وزیران)، انبارها، سیلوها، سردخانه ها، صنایع تبدیلی و تکمیلی، امور اجرایی آموزشی، ترویجی و بیمه گری را متناسب با وظایف و اختیارات هر تشکل، به تشکل های موضوع مواد (۲) و (۵) این قانون^۱ مطابق با قوانین و مقررات مربوط واگذار نماید". بنابراین طبق این قانون در بحث اقدامات اجرایی مانند خرید های تضمینی بخش غیر دولتی نقش دارد. همچنین براساس قانون اصلاح قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی که شورای قیمت گذاری و اتخاذ سیاست های حمایتی محصولات اساسی کشاورزی بر اساس آن تشکیل شده، آمده است "تعیین نحوه خرید توسط بخش غیردولتی از جهت میزان و سهمیه خرید، خرید حداقل به قیمت تضمینی تعیین شده، نحوه حمل و نقل و سایر موارد مرتبط که نیاز به هماهنگی بین بخش های دولتی و غیردولتی دارد" یعنی بخش غیر دولتی نیز در تصمیم گیری ها دخیل می باشد، و از طرف دیگر مطابق این قانون، تعیین سیاست های اجرائی صادرات و واردات محصولات اساسی کشاورزی به این شورا واگذار شده است. اما به نظر می رسد در زمان تشکیل شورای راهبری تجارت محصولات کشاورزی جدید و بدون مشارکت بخش خصوصی، به این ۲ قانون توجهی نشده است.

۱. در متن حکم های صادر شده آمده است؛ این احکام انتصاب با عنایت به اهمیت اجرای منویات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در سال رشد تولید و مهار تورم و ضرورت اجرای سیاست های کلان کشور و قوانین مرتبط با توسعه تجارت و تنظیم بازار کالاهای اساسی

^۱ در اجراء اصل یکصد و بیست و سوم (۱۲۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی که با عنوان طرح به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود با تصویب در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۹/۴/۲۳ و تأیید شورای محترم نگهبان ابلاغ گردید.

^۲ تبصره ۱- ماده ۲ مراکز مذکور در این ماده به صورت غیردولتی اداره شده و براساس قوانین مربوطه در مراجع ذی صلاح قانونی ثبت و تحت نظارت سازمان های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران ارائه خدمت می نمایند.

ماده ۵- در قالب سیاست های حاکمیتی ابلاغی از سوی وزارت جهاد کشاورزی، بهره برداران بخش کشاورزی و منابع طبیعی مجاز به تأسیس تشکل های صنفی و اتحادیه های مرتبط منطقه ای و یا کشوری در زیر بخش های مختلف کشاورزی و منابع طبیعی و ثبت آن در مراجع ذی صلاح خواهند بود.

صادر شده است. این نکته حائز اهمیت است که مقام معظم رهبری همواره به استفاده از توان بخش خصوصی در توسعه اقتصادی کشور تأکید داشته اند.

۲. در زمان تصمیم‌گیری برای تشکیل این شورا به برخی قوانین بی‌توجهی شده است از جمله؛ ماده ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار،^۲ بند (ج) ماده ۱۱ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار،^۴ ماده ۸ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی^۵ و ماده ۵۲ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی.^۶

۳. یکی از گلایه‌های بخش خصوصی از عدم حضور این بخش در شورای راهبری تجارت محصولات کشاورزی به خصوص با توجه به اهداف ذکر شده این شورا توسط وزیر محترم وقت جهاد کشاورزی این است که همواره در بحث تجارت بین بخش خصوصی و دولتی از نظر اعمال قوانین تبعیض وجود داشته است. برخی از مصادیق این تبعیض به نقل از فعالان بخش خصوصی بدین شرح است:

- ❖ معافیت شرکت‌های دولتی از مقررات متروکه شدن کالا.
- ❖ معافیت شرکت‌های دولتی از الزام ارائه کد رهگیری بانک برای خروج ۱۰۰ درصدی کالا.
- ❖ معافیت شرکت‌های دولتی از مقررات بیش بود ارزش گمرکی کالا.
- ❖ تبعیض در فرآیند تخصیص و تأمین ارز برای شرکت‌های دولتی.
- ❖ معافیت شرکت‌های دولتی از مقررات و قیمت‌های ابلاغی کارگروه ارزی وزارت جهاد کشاورزی.
- ❖ معافیت شرکت‌های دولتی از پرداخت هزینه‌های ثبت سفارش.

۴. از تعاریف کلی راهبری؛ توانایی یک فرد یا سازمان برای هدایت یا راهنمایی سایر تیم‌ها و افراد موثر در سازمان جهت رسیدن به اهداف است، بنابراین چگونه بخش خصوصی به عنوان بخش مهم و بزرگی در بحث تجارت محصولات بخش کشاورزی کشور در این شورا نقشی ندارد؟

همانطور که در مقدمه ذکر شد یکی از ارکان اصلی اقتصاد و تجارت خارجی واردات می‌باشد، از جمله واردات محصولات کشاورزی و مواد غذایی که از اهمیت و حساسیت بالایی برخوردار می‌باشد. از این رو در تاریخ ۱۴۰۲/۰۱/۲۷ فدراسیون واردات ایران طی نامه شماره ۰۲۰۱۲۷۰۱ به جناب آقای آقامیری سرپرست محترم وزارت جهاد کشاورزی، از ایشان درخواست کردند نسبت به بازنگری و اصلاح

^۳ به موجب ماده ۲ این قانون، دولت مکلف است در مراحل بررسی موضوعات مربوط به محیط کسب و کار برای اصلاح و تدوین مقررات و آیین‌نامه‌ها، نظر کتبی اتاق‌ها و آن دسته از تشکلاتی که عضو اتاق‌ها نیستند، اعم از کارفرمایی و کارگری را درخواست و بررسی کند و هرگاه لازم دید آنان را به جلسات تصمیم‌گیری دعوت نماید.

به موجب ماده ۳ این قانون، دستگاه‌های اجرایی مکلفند هنگام تدوین یا اصلاح مقررات، بخشنامه‌ها و رویه‌های اجرایی، نظر تشکلاتی که عضو اتاق‌ها نیستند، اعم از کارفرمایی و کارگری را درخواست و بررسی کنند و هرگاه لازم دید آنان را به جلسات تصمیم‌گیری دعوت نمایند.
^۴ پیگیری گزارش اتاقها درباره امتیازات موجود در قوانین و مقررات و رویه‌ها برای بنگاههای با مالکیت غیر از بخشهای خصوصی و تعاونی و زمینه سازی برای حذف یا تعمیم این امتیازات به منظور اجرای کامل و مؤثر ماده (۸) قانون اصل (۴۴) قانون اساسی

^۵ هر امتیازی که برای بنگاههای دولتی با فعالیت اقتصادی گروه یک و دو ماده (۲) این قانون مقرر شود، عیناً و با اولویت برای بنگاه یا فعالیت اقتصادی مشابه در بخش خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی باید در نظر گرفته شود.

تبصره - دولت مکلف است ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون کلیه امتیازات موجود موضوع این ماده را لغو کند یا تعمیم دهد.

^۶ ماده ۵۲ - هرگونه کمک و اعطاء امتیاز دولتی (ریالی، ارزی، اعتباری، معافیت، تخفیف، ترجیح، اطلاعات یا مشابه آن)، به صورت تبعیض‌آمیز به یک یا چند بنگاه یا شرکت که موجب تسلط در بازار یا اختلال در رقابت شود، ممنوع است.

ترکیب این نهاد مبتنی بر مشارکت بیش از پیش بخش خصوصی و تحقق فرامین رهبری و قوانین مربوطه برای توسعه اقتصادی اقدام عاجل صورت پذیرد.

لذا دبیرخانه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی بنابر درخواست فدراسیون واردات، در نظر دارد در جلسه کارگروه تخصصی با حضور نمایندگان دولت و بخش خصوصی نحوه تشکیل شورای راهبری تجارت، بازرگانی و تنظیم بازار محصولات کشاورزی و همچنین اهمیت حضور بخش خصوصی در این شورا را مورد بحث و بررسی قرار دهد. پیش از تشکیل کارگروه تخصصی دبیرخانه شورای گفت‌وگو نامه شماره ۱۴۰۶/۱/۱۴۰۶/ص مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۲۵ را در خصوص تشکیل شورای سیاست گذاری راهبری تجارت محصولات کشاورزی به معاون اول محترم رئیس جمهور ارسال و دفتر ایشان نامه مذکور را به پیوست نامه شماره ۳۲۳۵۹ مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۳۰ جهت اقدام لازم به وزارت جهاد کشاورزی ارسال کرده اند. پس از پیگیری های دبیرخانه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی مشخص شد مورخ ۱۴۰۲/۰۳/۰۶ نامه داخلی شماره ۰۲۰/۳۲۷۷۶ در وزارت جهاد کشاورزی جهت بررسی این موضوع برای آقایان پیمان پاک قائم مقام در امور تجارت و تنظیم بازار و آقای احمد خانی نوذری معاون بازرگانی وزیر جهاد کشاورزی تهیه شده اما طبق آخرین استعلام اقدامی صورت نگرفته است.